

Vis daugiau jaunų mamų patiki savo mažylius auginti auklėms. Išsvajota karjera, būtinybė papildyti šeimos biudžetą ar baimė prarasti darbo vietą – nesvarbu, dėl kokių priežasčių samdoma auklė, palikti vaiką svetimam žmogui yra iššūkis. Apie tai, kokio amžiaus vaiką jau galima patikėti kitam žmogui, kodėl kyla pavydas auklei ir kaip jo atsikratyti, pasakoja psichologė Ingrida Markūnė.

Iki kokio amžiaus mama turėtų auginti vaiką pati?

Manoma, kad pirmasis mažylio gyvenimo pusmetis yra pats svarbiausias, todėl geriau, jei bent jau tuo metu didžiąją laiko dalį juo rūpinasi vienas asmuo. Žinoma, mama neturėtų užsidaryti namuose, atsiriboti nuo draugų, pomėgių ir atsisakyti visų savo interesų, tačiau kūdikiui ji turėtų būti visada prieinama. Jei mažąjį globoja vis kitas žmogus arba nebūna vieno pagrindinio globojančio suaugusiojo, gali būti neigiamai paveikta tolimesnė kūdikio emocinė ir psichologinė raida. Galime pasidžiaugti, kad Lietuvoje motinystės atostogos trunka trejus metus, todėl paprastai būna galimybių šiuo laikotarpiu mamai savo vaiką auginti pačiai. Pastaruoju metu vis dažniau tenka mamoms grįžti į darbą anksčiau, tačiau dėl to sielotis nereikėtų – dvejus metus vaiką auginti pačiai taip pat yra puiku.

Ką psichologai mano apie vaikus, auginamus auklių? Ar skiriasi jų santykiai su tėvais?

Žinoma, geriausia, kai vaiką augina tėvai. Tačiau psichologai neskirsto vaikų pagal tai,

kas juos auginą, – mamos, močiutės ar auklės. Psichologai laikosi požiūrio, kad visi vaikai yra skirtingi ir visų šeimų gyvenimo aplinkybės yra ypatingos.

Santykiai su aukle gali būti labai artimi, tačiau mamos ir vaiko ryšys visada lieka ypatingas ir nepakartojamas.

Ar vaiko psichologinei raidai turi įtakos tai, kad jį auginą ne mama, o auklė?

Raidos psichologijos atžvilgiu geriau, kai auklei paliekamas ne jaunesnis nei 2–3 m. amžiaus vaikas. Tiesa, autobiografinė atmintis pradeda veikti tik apie 3–4 m. ir mažylis tiesiog neatsimena, kas juo rūpinosi iki tol. Tačiau ryšys, užsimezgantis tarp vaiko ir mamos pirmaisiais gyvenimo metais, išlieka visam laikui. Nuo gimimo iki dvejų metų formuojasi prierašumo jausmas – emocinis santykis su mama, tėčiu ar kitu asmeniu. Tai vyksta sėkmingai, kai didžiąją laiko dalį vaiką prižiūri vienas žmogus.

Norisi pabrėžti, kad prierašumas vystosi etapais. Nuo gimimo iki maždaug 8 sav. kūdikis tik mokosi atpažinti suaugusiųs žmones. Nuo 8 sav. iki pusės metų jis pradeda skirti pažįstamus žmones ir ima ypatingai reaguoti į pagrindinį globėją. Nuo 6 mėn. prasideda aiškus prierašumo fazė ir trunka maždaug iki 2 m. Jos metu mama arba kitas pagrindinis globėjas tam-

pa asmeniu, užtikrinančiu vaikui saugumo jausmą.

Priklausomai nuo to, kaip tenkinami pagrindiniai kūdikio poreikiai, prierašuma gali būti saugus arba nesaugus. Saugu prierašumas formuojasi tuomet, kai kūdikis jaučiasi mylimas, kuomet žino, kaip išreikšęs savo emocijas ir poreikius sulauk suaugusiojo palaikymo, o jo poreikiai būna patenkinti. Jeigu verks, mama netrukus jį nuramins, norės valgyti – pamaitins. Nesaugus prierašumas formuojasi tada, kai tėvai nepriima mažylio emocijų, į jo poreikius reaguoja nejautriai arba sieki juos valdyti, pvz., palieka verkiantį kūdikį, nusiraminti patį arba maitina jį tik pagal grafiką.

Vaikui, iki 2 m. užmezgusiam saugų prierašumo ryšius su savo tėvais, būna lengviau adaptuotis naujoje aplinkoje bendrauti su kitais vaikais, įveikti nesėkmes mokykloje. Toks žmogutis žino, kad mama arba tėtis yra tarsi pagrindas, į kurį visada galima atsiremti. Su auklėmis tokie ryšys neišsivysto, nes jos vaikus prižiūri tik laikinai.

Mamai yra nelengva bet kokio amžiaus vaiką palikti su aukle. Tačiau dvejų metų mažylis jau geba suprasti, kad gimdytojas yra atskiras asmuo, turintis savų tikslų ir galintis atsiskirti ilgesniam laikui. Vaikas pats tampa kur kas aktyvesnis ir mažiau fiziškai priklausomas nuo mamos. Jis ima vis labiau domėtis bendraamžiais, siekia savarankiškumo. Tėvų užduotis tuomet – skatinti atžalą smalsauti, tyrinėti aplinką, megzti santykius su kitais žmonėmis.

Dažnai vaikai su auklėmis praleidžia daugiau laiko nei su savo tėvais. Ar tokiu atveju vaikui svarbu užmegzti itin artimą ryšį su aukle?

Auklės, kuriai patikimas kūdikis ar vaikas, užduotis – patenkinti ne tik fizinius, bet ir emocinius jo poreikius: panešioti, priglausti, pamyluoti, pabučiuoti. Sveikam mažylio raidai būtinas saugumo jausmas,